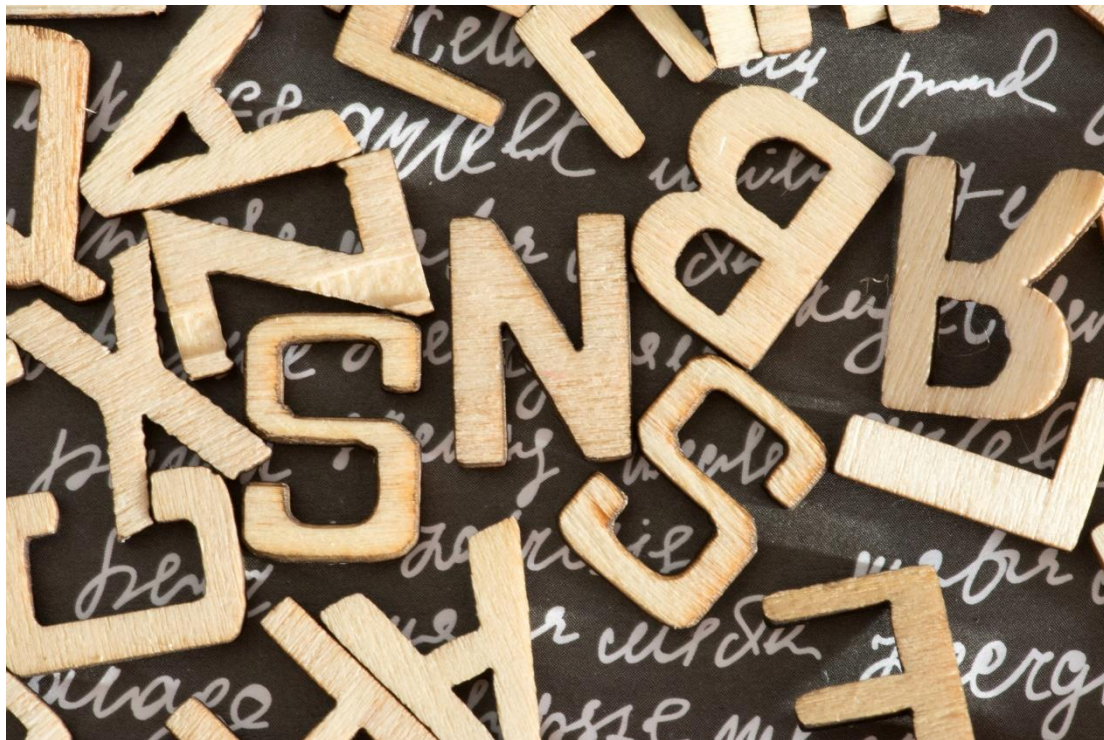

Actieplan laaggeletterdheid 2025-2026

Inleiding

Laaggeletterdheid neemt nog steeds toe. Dit is het gevolg van vergrijzing, jongeren die met onvoldoende niveau uitstromen en een blijvende stroom migranten die onvoldoende basisvaardigheden hebben om goed mee te komen. Dit zijn thema's die ook de komende jaren nog spelen. Het is daarom belangrijk dat er langdurige inzet is om de laaggeletterdheid in de samenleving te verminderen.

We vinden het belangrijk dat iedere inwoner op een gelijkwaardige manier mee kan doen in Opsterland. We willen een inclusie samenleving die bijdraagt aan een sterke gemeenschap met meer sociale cohesie, welzijn en tevredenheid. Het is belangrijk dat mensen zich gezien, gehoord en begrepen voelen en naar behoefte en vermogen mee kunnen doen. Om dit te bereiken hebben mensen voldoende basisvaardigheden nodig en moeten zichtbare en onzichtbare drempels zoveel mogelijk worden weggenomen. Er wordt gewerkt aan een Lokale Inclusie Agenda (LIA) waar toegankelijkheid en laaggeletterdheid een belangrijk onderdeel in zijn. De LIA zal voor meerdere jaren speerpunten bevatten. Hierin kunnen de actieplannen voor laaggeletterdheid een plek krijgen.

Ambitie

Het is belangrijk dat de inwoners voldoende basisvaardigheden hebben om op die manier, naar behoefte en vermogen, mee te kunnen doen. Op deze manier kunnen inwoners regie voeren over hun eigen leven. We willen bestaande laaggeletterdheid verminderen en in de toekomst voorkomen. Daarnaast willen we ervoor zorgen dat mensen zich welkom voelen en dat zichtbare en onzichtbare drempels zoveel mogelijk worden vermindert.

Plan van aanpak

Om goed mee te kunnen doen is het belangrijk dat mensen voldoende basisvaardigheden hebben. We zetten daarom in op het verminderen van bestaande laaggeletterdheid en ook op het voorkomen van laaggeletterdheid in de toekomst. Daarnaast is het belangrijk dat er bewustwording is zodat zichtbare maar ook onzichtbare drempels zoveel mogelijk worden weggenomen. Door drempels weg te nemen leg je de basis voor inclusie en zorgen we samen voor een toegankelijk Opsterland. Het hebben van voldoende basisvaardigheden draagt daar aan bij.

Er zijn al veel programma's die zich richten op laaggeletterdheid en vergroten van taalvaardigheid. De komende jaren richten we ons op een gezinsaanpak. Dit zorgt ervoor dat geletterdheid van ons allemaal wordt. We betrekken ouders bij de aanpak van taalvaardigheid van kinderen. We hebben oog voor ouders die zelf wellicht wat ondersteuning nodig hebben in het lezen en schrijven.

Taal is ook de basis voor integratie. We zetten in op taalvaardigheid voor onze nieuwe inwoners met Nederlands als tweede taal.

Doelen

Voorkomen van laaggeletterdheid in de toekomst

Geen kind mag het onderwijs laaggeletterd verlaten. Kinderen van ouders die moeite hebben met lezen en schrijven, hebben zelf ook vaker moeite met lezen en schrijven. De woordenschat van kinderen die in een taalrijke omgeving opgroeien is al op jonge leeftijd veel groter dan bij kinderen uit een minder taalrijke omgeving. Sociale factoren zoals een gebrek aan aanmoediging op lezen en schrijven kunnen leiden tot een lager leesniveau bij kinderen (Fikrat-Wevers et al., 2021). Ook educatie speelt een rol. Een deel van de jongeren die uit onderwijs stroomt is laaggeletterd. (Meelissen et al., 2023; PISA, z.d.). De leesvaardigheid van de Nederlandse 15-jarigen is de afgelopen jaren verslechterd. **Acties 2025-2026:**

- Ouderbetrokkenheid wordt in alle programma's voor jeugd een belangrijk aandachtsgebied. We voeren hierover overleg met diverse partners waaronder de JGZ, onderwijs en bibliotheek.
- In het programma Opstapje staat het gezin als context centraal, dit programma breiden we uit in 2025. We evalueren deze uitbreiding na een jaar.

Verminderen van bestaande laaggeletterdheid

Op dit moment is 13% van de inwoners laaggeletterd. We streven naar een afname van dit percentage.

Taal is de basis voor een goede integratie. Wanneer je de Nederlandse taal voldoende beheerst ben je meer zelfredzaam en vind je makkelijker aansluiting in de gemeenschap. We stimuleren daarom inwoners met Nederlands als tweede taal in hun taalvaardigheid.

Er is veel schaamte onder mensen die moeite hebben met lezen en schrijven die Nederlands als moedertaal hebben. Er zijn diverse programma's en voorzieningen waar zij kunnen werken aan hun vaardigheden en waar zij ondersteuning kunnen krijgen. Die worden nog niet altijd goed gevonden. Door een goede samenwerking in de keten vergroten we de bewustwording bij de ketenpartners en kunnen we warm doorverwijzen naar voorzieningen. Er wordt ook aansluiting gezocht bij werkgevers om op die manier de drempel te verlagen om te gaan werken aan het vergroten van taalvaardigheid.

Het percentage laaggeletterdheid neemt in verhouding toe naarmate mensen ouder worden. Daarom hebben we oog voor onze ouder wordende inwoners en zorgen we dat zij met hun vragen terecht kunnen bijvoorbeeld bij het Informatie Punt Digitale Overheid (IDO) en zorgen we dat als er meer nodig is dat ze doorverwezen kunnen worden.

Acties 2025-2026

- We zorgen voor bekendheid van de voorzieningen die er nu zijn. Zoals het digi-taalhuis en de spreekuren van Humanitas en Code Hans in de bibliotheek. We betrekken ervaringsdeskundigen in het passend maken van de communicatie rondom deze voorzieningen.
- We zorgen voor goede afstemming binnen de keten rondom laaggeletterdheid. Hiervoor is een ketenpartneroverleg waarin de bibliotheek een belangrijke rol heeft.
- We stimuleren goede samenwerking in de keten tussen de verschillende partners.

Bewustwording en toegankelijkheid

We vinden het belangrijk dat alle medewerkers van de gemeente en maatschappelijke partners die te maken hebben met kwetsbare inwoners, laaggeletterdheid herkennen. Er is de laatste jaren steeds meer aandacht geweest voor laaggeletterdheid in de samenleving. Veel mensen hebben er wel eens van gehoord maar tegelijk blijft een deel van de doelgroep 'onzichtbaar'. Het is daarom belangrijk om structureel aandacht te blijven vragen voor mensen die niet voldoende kunnen mee kunnen komen. Het herkennen en signaleren laaggeletterdheid is een uitdaging. Dit geldt ook voor het gesprek voeren met mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Mensen doen vaak veel moeite om dit te verbergen omdat ze zich ervoor schamen. Het is belangrijk dat het gebiedsteam voldoende vaardigheden heeft om laaggeletterdheid bespreekbaar te maken. Ook moet het gebiedsteammensen kunnen verwijzen naar bestaande voorzieningen om te werken aan hun geletterdheid. Zo vergroten we de zelfredzaamheid van onze inwoners

We hebben ook een voorbeeldrol als gemeente, onze website is goed toegankelijk en leesbaar. Dit geldt echter niet voor al onze communicatie. Veel van onze brieven aan inwoners zijn nog moeilijk leesbaar. Toegankelijkheid en communicatie komen ook terug in de Lokale Inclusie Agenda.

Acties 2025-2026

- We zorgen dat laaggeletterdheid in de samenleving onder de aandacht blijft
- We zorgen dat ons gebiedsteam de vaardigheden heeft om het gesprek over laaggeletterdheid aan te gaan en kan doorverwijzen naar taalaanbod. Dit doen we middels trainingen.
- We maken een communicatieplan om aandacht te blijven vragen voor laaggeletterdheid en voeren deze uit.
- We sluiten hierbij aan bij landelijke acties als 'de week van lezen en schrijven'.
- We betrekken ervaringsdeskundigen in het vergroten van bewustwording rondom dit thema en bij het verbeteren van onze communicatie.
- We verbeteren in OWO verband de brieven aan inwoners.
- We zorgen voor toegankelijke communicatie binnen de gemeente

Iedereen doet mee in Opsterland

Ambitie

Het is belangrijk dat de inwoners voldoende basisvaardigheden hebben om op die manier, naar behoefte en vermogen, mee te kunnen doen. Op deze manier kunnen inwoners regie voeren over hun eigen leven. We willen bestaande laaggeletterdheid verminderen en in de toekomst voorkomen. Daarnaast willen we ervoor zorgen dat mensen zich welkom voelen en dat zichtbare en onzichtbare drempels zoveel mogelijk worden vermindert.

Doelen

Verminderen van bestaande laaggeletterdheid

Voorkomen van laaggeletterdheid in de toekomst

Bewustwording, herkennen en signaleren van laaggeletterdheid

Onze communicatie is toegankelijk

Wat gaan we doen

We stimuleren programma's en initiatieven die bijdragen aan het verminderen van bestaande laaggeletterdheid.

We maken onzichtbare drempels zichtbaar en zorgen ervoor dat mensen zich bewust zijn van laaggeletterdheid in onze samenleving.

We stimuleren programma's die bijdragen aan het voorkomen van laaggeletterdheid bij toekomstige generaties.

We zorgen voor heldere taal in onze eigen communicatie en stimuleren partners in het netwerk dit ook te doen.

We stimuleren een goede taalvaardigheid bij onze nieuwe inwoners die de taal nog moeten leren.

Inzet

Digitaalhuis

Voel je Goed!

Taalcafé & taalcoaches

Vergroten ouderbetrokkenheid

Op stap(je) & Samen op stap

Effectief leesonderwijs en Dbos

VVE

Boekstart & leescoaches

Ketenpartner overleg

Dylexie aanpak

Trainingen en workshops

Week van lezen en schrijven

Website en applicaties verbeteren

Integrale spreekuren & IDO

Uitgaande brieven naar B1 niveau

activiteiten senior web

Literatuurlijst

- Fikrat-Wevers, S., Van Steensel, R., & Arends, L. R. (2021). Effects of family literacy programs on the emergent literacy skills of children from low-SES families: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 91(4), 577–613. <https://doi.org/10.3102/0034654321998075>
- Meelissen, M. R. M., Maassen, N. A. M., Gubbels, J., Van Langen, A. M. L., Valk, J., Dood, C., Derks, I., In't Zandt, M., & Wolbers, M. (2023). Resultaten PISA-2022 in vogelvlucht. Universiteit Twente. <https://doi.org/10.3990/1.9789036559461>